

Mateřství a kariéra

Zdeňka Brožová

Bakalářská práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zdeňka BROŽOVÁ**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Mateřství a kariéra**

Zásady pro vypracování:

Zpracování teoretické části – pojmosloví
Zpracování základních témat teoretické části
Metodologie výzkumu – kvantitativní výzkum
Výsledky výzkumu – aplikovatelnost výsledků
Doporučení pro praxi

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Vodáková A., Vodáková O., Rod ženský, Praha: Sociolog. nakladatelství, 2003

Mareš J. a kol., Sociální opora u dětí a dospívajících, Hradec Králové, 2002

Možný Ivo, Sociologie rodiny, 2002

Matoušek O., Slovník sociální práce. 1. Vyd. Praha, 2003, 288s. ISBN 80-7278-549-0

Ledvinová J. a kol., Výchova pro budoucnost, Praha, 1992

Eyrovi, L. a R., Jak vychovávat děti k hodnotám, Praha, Portál 2000

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Mgr. Leona Hozová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

18. února 2009

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. května 2009

Ve Zlíně dne 18. února 2009

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 14. 4. 2009

.....
Prohlašuji

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

V mé bakalářské práci definuji pojmy mateřská, rodičovská dovolená a možnosti sociální opory matek na mateřské dovolené.

V praktické části uvádím možnost matek trávit volnočasovou aktivitu s dětmi v Mateřském centru ve Zlíně, kde jsem provedla svůj výzkum.

Klíčová slova:

Mateřství ženy, kariéra ženy, sociální opora, sociální integrace, vnímaná sociální opora

ABSTRACT

In my bachelor thesis I define the terms – maternity, parental leave and social support mothers who are on maternity leave.

In practical part I write about activities for mothers with children in Maternity centre in Zlin, where I did my research.

Keywords:

Maternity women, Career women, Social support, Social integration, Perceived social support

Poděkování:

Děkuji Ing. Mgr. Leoně Hozové za velmi užitečnou metodickou pomoc a spolupráci, kterou mi poskytla jako vedoucí mé bakalářské práce.

Motto:

„Má-li se dítě vyvíjet po duševní a charakterové stránce ve zdravou a společnosti užitečnou bytost, musí vyrůstat v prostředí stálém, citově příznivém, vřelém a přijímajícím.“

Matějček Zdeněk prof.

OBSAH

ÚVOD	6
I TEORETICKÁ ČÁST	7
1 ŽENA A KARIÉRA	8
1.1 MATEŘSTVÍ ŽENY	8
1.2 MOŽNOSTI SKLOUBENÍ MATEŘSTVÍ A KARIÉRY	9
1.2.1 Začít pracovat na zkrácený úvazek.....	9
1.2.2 Podělit se v péči o dítě s partnerem.....	9
1.2.3 Průběžně se vzdělávat	9
1.3 SLADĚNÍ PRACOVNÍHO A RODINNÉHO ŽIVOTA MATKY	10
1.4 ŽENA A MOŽNOSTI VÝBĚRU:	10
1.4.1 Odsunutí mateřství na pozdější léta.	11
1.4.2 Mít děti a stále pracovat	11
1.4.3 Vytvoření si životní rovnováhy	11
1.5 VOLNOČASOVÉ AKTIVITY ŽENY	11
1.6 OBTÍŽE ŽEN NA MATEŘSKÉ DOVOLENÉ	12
1.6.1 Dimenze psychické pohody.....	12
1.6.2 Dimenze sociální pohody	13
1.7 SOCIÁLNÍ OPORA ŽEN NA MATEŘSKÉ DOVOLENÉ	13
1.7.1 Základní typy sociální opory	13
1.7.2 Sociální opora a zvládání náročných situací	14
2 PROFESNÍ UPLATNĚNÍ ŽENY	15
2.1 VYHODNOCENÍ PRACOVNÍCH PŘÍLEŽITOSTÍ ŽENY	16
3 ŽENY A SOCIÁLNÍ POLITIKA STÁTU	17
3.1 SLUČITELNOST PROFESNÍCH A RODINNÝCH ROLÍ.....	17
3.1.1 Mateřská dovolená	17
Hmotné zabezpečení ženy během mateřské dovolené.....	17
Mateřská dovolená ze zákoníku práce	18
3.1.2 Rodičovská dovolená	18
Rodičovská dovolená ze zákoníku práce	18
3.1.3 Pracovní volno ze zákoníku práce.....	18
3.1.4 Úprava pracovní doby ze zákoníku práce	19
3.1.5 Zákazy některých prací ze zákoníku práce.....	19
3.1.6 Přestávky ke kojení	19
3.1.7 Rozvázání pracovního poměru.....	19
3.2 SYSTÉM SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ RODINY STÁTEM.....	20
3.2.1 Dávky státní sociální podpory	20
Přídavek na dítě	20
Rodičovský příspěvek	20
Sociální příplatek	21
Příspěvek na bydlení	21

Porodné	21
3.2.2 Dávky nemocenského pojištění.....	22
Peněžité pomoci v mateřství	22
Ošetřovné	22
Vyrovnávací příspěvek v těhotenství.....	22
3.2.3 Dávky hmotné nouze.....	22
Příspěvek na živobytí.....	23
Doplatek na bydlení	23
Mimořádná okamžitá pomoc	23
3.3 AKTIVITY K PODPOŘE RODINY	23
3.3.1 Sociální služby	23
3.3.2 Služby péče pro děti	24
4 SOCIÁLNÍ PARTNERSTVÍ MUŽE A ŽENY.....	25
4.1 OTCOVÉ NA RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ	25
4.2 JAKÉ MÍSTO MÁ V RODINĚ OTEC	26
II PRAKTICKÁ ČÁST	27
5 MATEŘSKÉ CENTRUM	28
5.1 MATEŘSKÉ CENTRUM ZLÍN - MALENOVICE	28
6 VÝZKUM.....	30
6.1 CÍLE VÝZKUMU	30
6.2 VÝZKUMNÉ METODY	30
6.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	30
6.4 ZPRACOVÁNÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	31
6.4.1 Zpracování výsledků dotazníků.....	31
6.4.2 Zpracování výsledků dotazníků volných odpovědí.....	35
6.4.3 Zhodnocení výsledků výzkumu.....	38
ZÁVĚR	39
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	40
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	42
SEZNAM TABULEK.....	43
SEZNAM PŘÍLOH.....	44

ÚVOD

Mateřství je spojováno s rolí matky – ženy. Po celá staletí panovalo zcela jasné rozdělení rolí. Muži náležela péče o materiální zabezpečení rodiny, žena se starala o výchovu dětí. Struktury pracovního světa se vytvořily mezi muži, kteří měli malou odpovědnost k soukromému životu a k běžnému životu rodiny. Jak hluboce je toto rozdělení zakořeněno v naší společnosti, ukazuje velmi pomalá změna směrem k zaměstnaným matkám například v řídicích pozicích a směrem k otcům, kteří se podílejí na výchově a zaostávají v zaměstnání.

Ženy v dnešní době odsouvají mateřství na později a chtějí se seberealizovat pracovně a profesně. Nástup na mateřskou pro ženy znamená obvykle také snížení finančního a životního standardu rodiny, což je jeden z hlavních důvodů odkládání mateřství na pozdější léta.

V první, teoretické části práce se zabývám mateřstvím ženy, dále možnostmi skloubení mateřství a kariéry ženy, jaké jsou možnosti sociální opory žen na mateřské a rodičovské dovolené a v závěru rozebírám sociální partnerství muže a ženy.

V druhé, praktické části zjišťuji dotazníkovou metodou, jak vnímají a co považují za kvalitní sociální oporu ženy na mateřské dovolené a jestli dnešní mladé ženy dávají přednost kariéře před mateřstvím.

Doufám, že tato práce bude přínosem pro ženy a dívky, které se chtějí dozvědět více o skloubení mateřství a kariéry ženy a o možnostech sociální opory a legislativy pro matky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ŽENA A KARIÉRA

Dvacetiletá žena má zcela jiné představy a také očekávání od života než třicetiletá či čtyřicetiletá žena. Většina žen odkládá své mateřství na pozdější věk. První dítě se dnes nerodí mezi osmnáctým a dvaadvacátým rokem, jak tomu bylo v předchozí éře, dnešní mladí lidé se snaží nejprve materiálně zajistit, a až následně si děti pořizují. Cestování, stoupání

na kariérním žebříčku, určitá volnost, to někdy dokonce převáží i nad biologickou touhou založit rodinu. Řada žen ví, že nástup na mateřskou dovolenou znamená obvykle také snížení finančního a životního standardu rodiny, což je vedle kariérního růstu také další důvod odkládání mateřství na pozdější léta. Pro ženy je stále důležitější její ekonomická nezávislost a rovnost ženy, zejména v ekonomické oblasti. Ženy ale stále pracují za nižší platy než muži, i když odvádějí stejnou práci. Přitom rovnost je stěžejní pro nezávislost, svobodu, příležitosti a také vztahy.

1.1 Mateřství ženy

Mateřství je nejkrásnější věc v životě, která může ženu potkat. Mnoho žen pochopí teprve po porodu, že to malé stvoření je ten pravý smysl života, který před tím stále hledaly. Kariéra, úspěch jsou věci pomíjivé. Dítě je pokračováním nás samých, díky genetice si nese naše vlastnosti, podobu, talent.

Ženy ve věku 18 – 29 let

Haisová uvádí (2007, s. 54): *„I přes značný posun věkové hranice, kdy lidé zakládají rodinu, je období mezi osmnáctým a třicátým rokem stále považováno za ideální věk pro manželství a první dítě. Mnohé ženy však v tomto věku studují, přivydělávají si při studiích a připravují se na budoucí profesi. Jsou si vědomy zátěže, kterou mateřství a domácnost přinášejí, a proto se založením rodiny váhají.“*

Mladé ženy vidí své profesní uplatnění za důležitější před mateřstvím. Chápu práci a kariéru jako seberealizaci a jako naplnění svých potřeb. Usilují o pracovní místa s větší prestiží, platem a lepším uplatněním. Rodinné plány (pokud jsou bez rodiny) odkládají nebo realizují paralelně s výkonem práce a bez omezení práce. K fungování rodiny využívají služeb a podpory partnera nebo původní rodiny. Mladé ženy přikládají větší význam

generové rovnosti, neodmítají politiku rovných příležitostí, i když nejvíce si cení individuálních schopností se prosadit.

Ženy ve věku 30 – 48 let

U žen v tomto věku se nejvýrazněji projevuje nerovnost mezi produktivním a reprodukčním funkcí člověka v sociálním systému, která vytváří mnoho vnitřních konfliktů a napětí mezi pohlavími. Pro velké procento žen, odchod na mateřskou znamenal zásadní zlom, změnu pohledu na vlastní potřeby, hodnoty, zájmy i společenskou identitu (Haisová, 2007).

1.2 Možnosti skloubení mateřství a kariéry

Odborná literatura jednoznačně potvrzuje, že pro zdárný vývoj dítěte jsou zásadní první tři roky života, a proto by mělo mít péči matky po celou tuto dobu.

Každá žena by měla mít možnosti skloubit mateřství a kariéru.

1.2.1 Začít pracovat na zkrácený úvazek

Nejvhodnějším způsobem, jak propojit mateřství a zaměstnání, je práce na zkrácený úvazek. Pokud vám zaměstnavatel vyjde vstříc, je možné nastoupit do práce na pár hodin týdně už několik měsíců po porodu.

1.2.2 Podělit se v péči o dítě s partnerem

Rozhodne-li se matka nastoupit zpět do práce, je důležité se domluvit s partnerem, aby se více zapojil do péče o dítě i o domácnost. Otec dítěte bude s ním trávit více času, naučí se o něj pečovat a tím se také velmi pozitivně posílí vzájemný vztah mezi nimi. V České republice může nastoupit na rodičovskou dovolenou i muž.

1.2.3 Průběžně se vzdělávat

Nejvhodnější způsob, jak zůstat během rodičovské dovolené v kontaktu s oborem, je průběžně se vzdělávat. Sebevzdělávání je důležité také pro sebevědomí každé ženy.

Jak uvádí Křivohlavý (2004, s. 78): „*Lidé s nižším sebehodnocením mají pocit méněcennosti, cítí se méně milováni, více se bojí vstoupit do rozhovoru s druhými a v diskusi s nimi argumentovat. Mají též nižší úroveň asertivity. Cítí se slabí tváří v tvář těžkostem. Lidé*

s vysokou mírou sebehodnocení jsou zvědavější, odvážněji se seznamují s novými informacemi a věcmi i pohledy na skutečnost, jsou důvěřivější, spokojenější a mají méně vnitřních konfliktů.“

1.3 Sladění pracovního a rodinného života matky

Ke sladění pracovního a rodinného života matky je možné využít pro děti v předškolním věku institucionální služby:

Jesle jako zdravotnické zařízení

V jeslích se poskytuje péče o všestranný rozvoj dětí zpravidla ve věku do tří let. Podle doby provozu se zřizují jesle s denním, výjimečně týdenním provozem. Tato varianta ovšem není pro dítě ideálním řešením. Do tří let věku dítěte jsme schopni ovlivnit jeho výchovu. V tomto věku můžeme dítěti vštípit základní pravidla a naučit ho jak zvládat vztek a frustraci bez toho, že trpí nedostatkem blízkosti a lásky mámy.

Profesor Matějček (profesor dětské psychologie) říkával: „Jesle by si děti nikdy nevymyslely, to je zařízení pro dospělé.“

Mateřská škola

Toto předškolní zařízení se organizuje pro děti ve věku zpravidla od tří do šesti let. Matkám využívající předškolní zařízení by určitě více vyhovovala flexibilita provozní doby.

Mateřská centra, rodinná centra a kluby maminek

První mateřské centrum vzniklo v České republice v roce 1992 a nyní už je v každém velkém i menším městě. Mateřská centra jsou založena a fungují na základě aktivity dobrovolníků. Mateřská centra pořádají program pro matky a děti, tvořivé, vzdělávací, sportovní, rekvalifikační i jednorázové akce. Děti v přítomnosti rodičů, zde přicházejí do styku nejen s vrstevníky, ale i ostatními rodiči dětí a tím se učí komunikaci a pohybu v cizím prostředí.

1.4 Žena a možnosti výběru

Žena může jít na mateřskou dovolenou hned po škole a kariéru odsunout na později. Tato situace má velké výhody v tom, že žena má na rodičovství ideální věk. Nevýhodou pro ženu je fakt, že nastupuje později do zaměstnání a nemá potřebnou pracovní kvalifikaci oproti ostatním ženám, které nastoupily hned po škole.

1.4.1 Odsunutí mateřství na pozdější léta

Žena má praxi, takže návrat po mateřské dovolené už pro ni nebude tak stresující. I tato volba ženy má nevýhody. Mateřství se stále více posouvá do věku, kdy žena může mít s otěhotněním nebo těhotenstvím větší potíže.

1.4.2 Mít děti a stále pracovat

Skloubit obě varianty dohromady závisí na konkrétní ženě a konkrétní práci, kterou vykonává. Podstatný je rovněž věk dítěte a počet dětí v rodině. Určitě je důležitá pomoc partnera a podpora i ze strany prarodičů nebo blízkých členů rodiny.

Nalezení nejlepšího řešení je pro každou ženu jiné a situace se dá velmi těžko paušalizovat. Některé ženy usilují o to, aby se matka a otec na mateřské dovolené střídali. Stále je ale mnoho tradičních párů, kdy je žena na mateřské a muži vyhovuje možnost rozvíjet svou kariéru a o rodinu pečovat.

1.4.3 Vytvoření si životní rovnováhy

Mateřství by se mělo stát úžasnou, důležitou součástí ženy, ale nemělo by ženu pohltit celou. Chce-li být žena dobrou matkou, cítit se spokojená jako matka i jako člověk a uvést do rovnováhy mateřské povinnosti se vším ostatním, čemu se chce věnovat, pak se musí vědomě snažit postarat se o své vlastní potřeby a zájmy i v době, kdy zároveň pečuje o své dítě. Měla by si vyčlenit čas i energii i pro jiné oblasti svého života a najít si čas sama pro sebe (Hübsová, 2003). Důležité je skloubit péči o dítě se svými volnočasovými aktivitami.

1.5 Volnočasové aktivity ženy

Každý potřebuje čas sám pro sebe – někdo více, někdo méně. Volný čas dává ženě možnost zažít pocity seberealizace a sebeaktualizace, přispívá k její spokojenosti. Do volnočasových aktivit žen určitě patří sportovní aktivity, které mohou matky provozovat v druhé polovině rodičovské dovolené i s dítětem. Sportovní aktivity nejsou náročné na čas a může se jim matka věnovat i v domácím prostředí a dobít si tak energii. Mezi další příjemnou aktivitou určitě patří i kulturní aktivita. Návštěva výstav uměleckých děl, divadla či koncertu je určitě příjemným přínosem pro každou matku na mateřské dovolené, i když tady musí

využít ochoty partnera nebo rodičů k pohlídání dítěte. Každá žena na mateřské dovolené určitě potřebuje mít svůj prostor v rámci svého domova.

- Snažte se o vytvoření klidné chvíle, kdy se budete zabývat jen sama sebou.
- Najděte si v domě místo, které bude jenom vaše.
- Zabývejte se pouze činnostmi, které uspokojí vaše osobní potřeby a zájmy.
- Plánujte si společné aktivity a partnerem.
- Zůstaňte v kontaktu se svými přáteli.
- Navštěvujte kurzy pro maminky.
- Sebevzdělávejte se.
- Nebojte se své zájmy a obavy prodiskutovat i s ostatními maminkami.

„Matka, která se raduje ze své mateřské role – a většina matek to činí po většinu času – zná hlubokou zkušenost sebe přesahující lásky. Avšak také ví, že to není celý smysl života. Zjišťuje, že je nejenom nemožné udržet trvalý vztah já – ty, ale že pokus o to může být zhoubný. Okamžiky, hodiny a dny dávání sebe musejí být vyváženy okamžiky, hodinami a dny, kdy se stáhne a obohacuje svou individuální existenci, jestliže má zůstat celou osobou.“ (V. Saving Goldstein, 1979, In Vodáková, Vodáková, 2003, s.101).

1.6 Obtíže žen na mateřské dovolené

V rodině po narození dítěte nastává velmi často zlom v ideální představě o rovnoprávném rozdělení činností. Žena zůstává doma s dítětem, a tím automaticky přebírá mimo péče o dítě i většinu práce v domácnosti. Každodenně stejné povinnosti matky o péči o potomka může vést ke stresu matky. Přidáme-li si k této péči o potomka i nedostatek spánku, který je navíc přerušován krmením dítěte a neustálou péčí o něj, zjistíme, že matka má minimální čas sama pro sebe a odreagování se. Tímto se může dostat do stresové situace, a proto je důležité, aby žena při péči o dítě byla v životní pohodě.

1.6.1 Dimenze psychické pohody

Jak uvádí Křivohlavý (2004, s.182) dvě základní dimenze a to psychologickou a sociální.

Sebe přijímání - má kladný postoj k sobě samému (k vlastnímu životu a existenci), přijímá pestrý soubor různých aspektů vlastního života, cítí kladný emocionální vztah k tomu, čeho bylo dosud v životě dosaženo.

Osobní růst - má pocit, že se neustále nadějně vyvíjí, je otevřen novým zkušenostem

Účel života - má určitější životní cíle, vidí svůj vlastní životní běh jako smysluplný

Začlenění do života – cítí se schopna řídit svůj život ve složitém prostředí v němž žije;

je schopen zařadit se v životě, tam kde může dobře využívat svých schopností

Samostatnost – je schopen sám řídit své jednání; je schopen hodnotit sám sebe svými vlastními (osobními) morálními hodnotami

Vztah k druhým lidem – umí dávat i přijímat v mezilidském styku

1.6.2 Dimenze sociální pohody

Sociální přijetí (akceptace) – má kladné vztahy k druhým lidem

Sociální aktualizace – domnívá se, že společnost je schopna růst a roste

Spoluúčast na společenském dění – domnívá se, že to, jak žije a co dělá, je hodnotné (má to nějakou společenskou cenu)

Sociální soudržnost – nestojí stranou společenského dění

Sociální integrace – cítí se organickým prvkem (článkem) společnosti

1.7 Sociální opora žen na mateřské dovolené

1.7.1 Základní typy sociální opory

Podle Mareše (2005, s.194) jsou tři základní typy sociální opory.

Emoční opora – má podobu chování, které navozuje pocity klidu jistoty, vede jedince k přesvědčení, že si ho lidé váží, respektují ho, mají ho rádi a jsou ochotni o něj pečovat a zajistit mu bezpečí.

Kognitivní opora – tato opora se týká informací, rad a znalostí, které pomáhají jedinci porozumět svému světu a vyrovnat se z jeho změnami.

Materiální opora – týká se zboží a služeb, které mohou pomoci vyřešit praktické problémy jedince.

1.7.2 Sociální opora a zvládání náročných situací

Podpurná sociální pomoc může pozitivně ovlivnit zvládání stresu u žen na mateřské dovolené.

Vnímaná sociální opora může vést dle Křivohlavého (1999, s.115) k tomu:

- že se sníží pravděpodobnost vytvoření stresové situace
- že daná osoba snadněji, případně i dříve požádá druhé lidi o pomoc a bez problémů tuto pomoc přijme
- k vytvoření efektivnějších osobních dovedností zvládání těžkostí

Žena má potřebu sdílet své zážitky, projevit své pocity, mluvit o nich a získat k tomuto sdělování posluchače, který ji vyslechne a který bude reagovat i kladnou odezvou. Hlavní součástí tohoto očekávání bývá uspokojení potřeby „vypovídat se“ ze svých zážitků, pocitů a starostí. Nezřídka se však očekává i určitá vzájemnost, to je že i muž se podělí se svými zážitky, příhodami, úspěchy či starostmi s ženou.

2 PROFESNÍ UPLATNĚNÍ ŽENY

Ženy častěji pečují o děti a obětují svoji kariéru. Poskytují partnerovi více podpory než on jim. Rodičovství pro ně znamená větší změnu ve smyslu poklesu kvality běžného života. Během prvního roku po porodu trpí některé ženy depresí v důsledku vyčerpání, nedostatku času pro sebe a chybějící emoční a sociální podpory. Naopak muži se často cítí vyloučení z péče o děti, a hůře snášejí přesměrování pozornosti na potomky.

Mnohé ženy, které nastoupí do zaměstnání si svou práci váží. Často v době nemoci svého dítěte využívají babičky, rodinné příslušníky nebo paní na hlídání, aby s dítětem nezůstávaly příliš dlouho doma. Zaměstnavatelům ale stále u těchto žen vadí, že v případě potřeby, nerady zůstávají v práci přesčas a nejsou flexibilní jako bezdětné ženy. Na trhu práce jsou ženy po mateřské dovolené v nevýhodě, zaměstnavatelé raději zaměstnají bezdětnou ženu nebo ženu, která má již odrostlejší děti. Ale i někdy bezdětné ženy jsou stereotypně považovány za méně perspektivní pracovní sílu právě pro jejich potenciální budoucí mateřství. Žena s rodinou je na českém trhu práce považována za neperspektivní a nejistou pracovní sílu. Ženy tuto svou situaci často řeší tím, že slevují ze svých požadavků a na pracovní pozici jsou ochotny pracovat i za mnohem nižší mzdou než muži. Ženská pracovní síla převládá v našem hospodářství především ve zdravotnictví a sociální činnosti, ve školství, peněžnictví a pojišťovnictví. Ženy tedy dominují v profesích zdravotních sester, některých medicínských oborech, v profesích učitelek a vychovatelek, bankovních úřednic, ale také kuchařek, uklízeček apod. Jejich práce ve valné většině souvisí s péčí a starostí o druhé.

Podle Vodákové (2003, s.186): *„Ženy jsou koncertovány na tzv. sekundárním trhu práce, který se vyznačuje opačnými atributy než trh primární, kde dominují muži, - tedy horšími, méně výhodnými pracovními příležitostmi, nižší prestiží vykonávaných povolání a profesí, menšími možnostmi odborného a kariérního růstu. Vysoký podíl žen v určité profesi je znakem, který dané povolání či profesi výrazně determinuje – téměř zákonitě nižší průměrnou mzdou nebo malým zájmem mužů o danou profesi.“*

Vyšší koncentrace žen v určitých profesích je spojena s poklesem prestiže profese. Muži tyto profese opouštějí nebo se snaží v nich zviditelnit. Ke svému prosazení používají jiné mechanismy než ženy a mají snahu o co nejvyšší pracovní pozice. Ženy naopak v takovém případě ustupují do pozadí. Pokud lepší pracovní místo či řídicí pozici osadí žena, pak musí přesahovat svou kvalifikací a schopnostmi ostatní mužské kandidáty.

2.1 Vyhodnocení pracovních příležitostí ženy

Ženy, která chce být ve své pracovní kariéře úspěšná, musí vzít v úvahu svůj životní styl a to, čeho chce dosáhnout. Důležité je si vytvořit svůj ideální pracovní plán.

Hübschová (2003, s.123) uvádí tato důležitá kritéria pro vyhodnocení pracovních příležitostí ženy :

- Způsob práce: pracovní doba, lokalita, harmonogram, zákonná opatření
- Popis práce: druh práce, množství a stupeň zodpovědnosti, podobnost či rozdílnost vzhledem k vašim předchozím zkušenostem
- Kariérní postup: pracovní odvětví, profesní stupeň, vyhlídky do budoucna
- Osobní uspokojení: pocity hrdosti na vykonávanou práci, pracovní úspěchy, viditelné výsledky, spokojenost s aktuální prací, profesní cíle
- Mateřské povinnosti: množství času stráveného s dítětem, upřednostnění péče o dítě
- Finanční zaopatření: výše příjmu, daně

Podle Haškové, Linkové (2002, s.40): „Z perspektivy zvládnutí rodinných povinností zaměstnanice je jedním z nejobtížnějších období narození dítěte a péče o něj během prvních let jeho života. V české společnosti jsou téměř výlučně ženy, kdo opouští na určitou dobu zaměstnání, aby zajistil péči o malé děti. Názor, že matky jsou přirozeně vybaveny lepšími schopnostmi pečovat o malé děti než muži, je všeobecně přijímán muži i ženami, zaměstnanci i zaměstnavateli. Odráží se jak v chodu domácnosti, tak i na trhu práce, kde negativně ovlivňuje pracovní kariéru žen, a to od nástupu do zaměstnání, investic do jejich dalšího profesního růstu ze strany zaměstnavatele i jejich životního partnera, až po hrozbu nezaměstnanosti v době péče o děti předškolního nebo školního věku, a později v období před důchodového věku.“

3 ŽENY A SOCIÁLNÍ POLITIKA STÁTU

Pro ženy je sociální oporou i legislativně upravené zákony v ČR. Sociální politika státu umožňuje jednak poskytování daňových úlev, dále pak poskytování finančních prostředků ze systémů sociálního pojištění, sociální podpory a sociální péče. Systém sociálního pojištění poskytuje ochranu před sociálními událostmi, na něž se lze zpravidla předem připravit. Systém sociální podpory poskytuje spektrum dávek, které mají tlumit nepříznivé dopady událostí, na něž se zpravidla nelze připravit. „*Sociální pomoc je poslední záchrannou sítí sociálního zabezpečení, která má sloužit občanům, kteří nemohou svou situaci zlepšit žádným jiným způsobem*“, jak uvádí Hašková, Linková (2002, s.49).

3.1 Slučitelnost profesních a rodinných rolí

Předpokladem lepší slučitelnosti profesních a rodinných rolí je zejména existence opatření pracovněprávní povahy a existence finančně a teritoriálně dostupných služeb péče o děti (zejména jesle, mateřské školy). Sociální politika ČR je taková, že stát by měl finančně kompenzovat pracujícím rodičům ztrátu jednoho příjmu v období těhotenství, porodu a péče o děti.

3.1.1 Mateřská dovolená

Smyslem mateřské dovolené je co nejvíce prohloubit vztah matky s dítětem po dostatečně dlouhou dobu. Z psychologického hlediska jsou nejdůležitější pro vytvoření těchto vazeb první tři roky života dítěte.

V souvislosti s porodem a péčí o narozené dítě náleží ženě mateřská dovolená po dobu 28 týdnů. Pokud porodila dvě nebo více dětí nebo jde o osamělou matku, náleží jí mateřská dovolená po dobu 37 týdnů. Mateřskou dovolenou žena nastupuje zpravidla od počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu, nejdříve však od počátku osmého týdne před tímto dnem.

Hmotné zabezpečení ženy během mateřské dovolené

Během mateřské dovolené nepřísluší ženě náhrada mzdy. Hmotně zabezpečena je peněžitou pomocí v mateřství z nemocenského pojištění. Podmínkou pro vyplacení peněžité po-

moci je, že se v posledních dvou letech před porodem účastnila aspoň 270 dnů nemocenského pojištění.

Mateřská dovolená ze zákoníku práce

Sociální opatření usnadňující možnost sladění práce a rodiny zaměstnaných žen je také zakotvená v Zákoníku práce a jiných právních normách. Vrátili-li se zaměstnankyně do práce po skončení mateřské dovolené nebo zaměstnanec po skončení rodičovské dovolené v rozsahu doby, po kterou je žena oprávněna čerpat mateřskou dovolenou (28 a 37 týdnů), je zaměstnavatel povinen zařadit je na jejich původní práci a pracoviště. Není-li to možné proto, že tato práce odpadla nebo pracoviště bylo zrušeno, musí je zaměstnavatel zařadit podle pracovní smlouvy.

3.1.2 Rodičovská dovolená

Po vyčerpání mateřské dovolené má žena nárok na to, aby jí byla k prohloubení péče o dítě poskytnuta rodičovská dovolená až do tří let věku dítěte. Tato rodičovská dovolená se ženě poskytuje v takovém rozsahu, o jaký si požádá. Znamená to, že žena nemusí žádat o poskytnutí celé rodičovské dovolené až do tří let dítěte. Záleží pouze na ni, pro jak dlouhou dobu se rozhodne. Žádosti je možné opakovat a rodičovskou dovolenou tak postupně po částech prodlužovat.

Rodičovská dovolená ze zákoníku práce

Žena dokonce může po vyčerpání rodičovské dovolené v rozsahu, o jaký předtím požádala, nastoupit do práce a pak znovu žádat o poskytnutí dovolené. Zaměstnavatel je povinen jí vyhovět. Rodičovská dovolená nahradila dřívější další mateřskou dovolenou, může ji čerpat jak žena, tak muž. Otcí dítěte je pak zaměstnavatel povinen poskytnout na jeho žádost rodičovskou dovolenou kdykoliv od narození dítěte po dobu, o kterou požádá, nejdéle do tří let dítěte.

3.1.3 Pracovní volno ze zákoníku práce

Zaměstnavatel je povinen omluvit zaměstnankyni nebo zaměstnance v práci po dobu ošetřování dítěte mladšího 10 let nebo jiného člena domácnosti a po dobu péče o dítě mladší 10 let, které nemůže být z důležitých důvodů v péči dětského výchovného zařízení nebo školy,

v jejichž péči dítě jinak je, nebo jestliže osoba, jenž jinak o dítě pečuje onemocněla, popřípadě se podrobila vyšetření nebo ošetření ve zdravotnickém zařízení, které nebylo možno zabezpečit mimo pracovní dobu zaměstnankyně. Po tuto dobu nepřísluší zaměstnankyni náhrada mzdy, ale má nárok na dávku z nemocenského pojištění.

Při narození dítěte se pracovní volno s náhradou mzdy nebo platu takto poskytuje manželovi nebo druhovi ne nezbytně nutnou dobu k převozu manželky (družky) do zdravotnického zařízení a zpět.

3.1.4 Úprava pracovní doby ze zákoníku práce

Zaměstnavatel je povinen přihlížet při zařazování zaměstnankyň do směn též k potřebám zaměstnankyň pečujících o děti. Požádá-li zaměstnankyně pečující o dítě mladší než 15 let nebo těhotná zaměstnankyně, která prokáže, že převážně sama dlouhodobě soustavně pečuje o převážně nebo úplně bezmocnou fyzickou osobu, o kratší pracovní dobu nebo o jinou vhodnou úpravu stanovené týdenní pracovní doby, je zaměstnavatel povinen vyhovět jejich žádosti, nebrání-li tomu vážné provozní důvody. Zaměstnavatel nesmí zaměstnávat těhotné ženy a ženy, které pečují o dítě mladší než jeden rok, prací přesčas.

3.1.5 Zákazy některých prací ze zákoníku práce

Ženy nesmějí být zaměstnávány pracemi, které ohrožují jejich mateřství, přičemž Ministerstvo zdravotnictví stanoví vyhláškou práce a pracoviště, které jsou zakázány ženám, které kojí, těhotným ženám a matkám do konce devátého měsíce po porodu.

3.1.6 Přestávky ke kojení

Zaměstnankyni, která kojí své dítě, je zaměstnavatel povinen poskytnout kromě přestávek v práci zvláštní přestávky ke kojení. Přestávky ke kojení se započítávají do pracovní doby a poskytuje se za ně náhrada mzdy nebo platu.

3.1.7 Rozvázání pracovního poměru

Výpovědí může zaměstnavatel rozvázat pracovní poměr s těhotnou zaměstnankyní, zaměstnankyní na mateřské nebo rodičovské dovolené jen zcela výjimečně a to v případech, které jsou blíže uvedeny v Zákoníku práce.

3.2 Systém sociálního zabezpečení rodiny státem

Do tohoto systému sociálního zabezpečení rodiny státem patří : dávky státní sociální podpory, dávky nemocenského pojištění a dávky hmotné nouze.

3.2.1 Dávky státní sociální podpory

Státní sociální podporu tvoří systém dávek, kterými se stát podílí na krytí nákladů na základní osobní potřeby dětí a rodin.

Dávky závislé na příjmu rodiny: přídavek na dítě, sociální příspěvek, příspěvek na bydlení.

Dávky bez ohledu na příjem rodiny: rodičovský příspěvek, dávky pěstounské péče, porodné, pohřebné.

Přídavek na dítě

Přídavky na děti jsou státní dávkou podle zákona o státní sociální podpoře. Je to dlouhodobá dávka, která je závislá na výši příjmu. Nárok na ni mají rodiny s dětmi s příjmem do 2,4násobku životního minima. Je poskytována ve 3 výších, a to podle věku dítěte.

věk nezaopatřeného dítěte výše přídavku na dítě měsíčně v Kč

do 6ti let 500 Kč/měsíc

6-15 let 610 Kč/měsíc

15-26 let 700 Kč/měsíc

Rodičovský příspěvek

Rodičovský příspěvek je dávkou, která je poskytována nezávisle na výši příjmu rodiny. Rodič pobírající rodičovský příspěvek může vykonávat výdělečnou činnost bez omezení výše příjmů, aniž by byl zbaven nároku na výplatu rodičovského příspěvku. Podmínkou je pouze to, že po dobu výdělečné činnosti zajistí péči o dítě jinou zletilou osobou.

Rodičovský příspěvek náleží i tehdy, pokud dítě mladší 3 let navštěvuje jesle nebo obdobné zařízení pro předškolní děti nejvýše 5 kalendářních dnů v měsíci. Nebo dítě, starší 3 let navštěvuje mateřskou školu nebo jiné obdobné zařízení pro předškolní děti v rozsahu nepřevyšujícím 4 hodiny denně nebo nejvýše 5 kalendářních dnů.

Rodičovský příspěvek je stanoven ve třech výměrách daných v pevných měsíčních částkách – zvýšené (11 400 Kč), základní (7 600 Kč), snížené (3 800 Kč).

Rodič si může zvolit čerpání rodičovského příspěvku po dobu dvou, tří nebo čtyř let. Volbou doby čerpání si rodič zároveň volí i k ní příslušnou výši příspěvku, a to:

- rychlejší čerpání rodičovského příspěvku – po peněžité pomoci v mateřství (dále jen PPM) ve zvýšené výměře – 11 400 Kč do 24 měsíců věku dítěte; o tuto formu čerpání však může požádat pouze rodič, který má nárok na PPM ve výši alespoň 380 Kč za kalendářní den
- klasické čerpání – po PPM v základní výměře – 7 600 Kč do 36 měsíců věku dítěte; o tuto formu čerpání může požádat rodič, který má nárok na PPM
- pomalejší čerpání – po PPM nebo od narození dítěte (nevznikl-li nárok na PPM) v základní výměře – 7 600 Kč do 21 měsíců věku dítěte a dále ve snížené výměře – 3 800 Kč do 48 měsíců věku dítěte

Sociální příplatek

Nárok je vázán na péči o nezaopatřené dítě a na stanovenou hranici příjmů v rodině, která v předchozím kalendářním čtvrtletí musí být nižší než dvojnásobek životního minima rodiny. Se zvyšujícím se příjmem rodiny se příplatek postupně snižuje.

Příspěvek na bydlení

Příspěvek na bydlení přispívá na krytí nákladů na bydlení rodinám či jednotlivcům s nízkými příjmy. Poskytování příspěvku podléhá testování příjmů rodiny za kalendářní čtvrtletí. Mohou žádat i ti, kdo nejsou v nájmu, ale bydlí v družstevním nebo vlastním bytě či domě.

Porodné

Porodné je jednorázovou dávkou poskytovanou matce bez ohledu na výši jejich příjmů

a také ženám mimo ekonomickou aktivitu ke krytí nákladů spojených s narozením dítěte. Nárok má i otec dítěte v případě, že žena, která dítě porodila, zemřela a porodné nebylo dosud vyplaceno. Je to dávka vyplácená státem.

Výše porodného činí 13 000 Kč na každé narozené dítě.

3.2.2 Dávky nemocenského pojištění

Ženám v souvislosti s těhotenstvím, mateřstvím a péčí o novorozené dítě náleží z nemocenského pojištění: peněžitá pomoc v mateřství, ošetřovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství.

Peněžitá pomoc v mateřství

V den, od něhož je dávka přiznávána, musí trvat účast na nemocenském pojištění nebo ochranná lhůta a v posledních dvou letech před tímto dnem musí trvat účast a nemocenském pojištění po dobu aspoň 270 dnů. Nový zákon umožňuje střídání matky dítěte s jejím manželem či otcem dítěte v péči o dítě.

Ošetřovné

Nárok má zaměstnanec, který nemůže pracovat proto, že musí pečovat o nemocného člena domácnosti nebo pečovat o dítě mladší 10 let - nařízena karanténa, nebo osoba, která jinak o dítě pečuje, sama onemocněla.

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství

Tato dávka náleží pojištěnce, která byla z důvodu těhotenství, mateřství nebo kojení převedena na jinou práci a z tohoto důvodu dosahuje bez svého zavinění nižšího příjmu než před převedením.

3.2.3 Dávky hmotné nouze

Osoba je v hmotné nouzi, když ona či rodina nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb na úrovni ještě přijatelné pro společnost. Současně si tyto příjmy nemůže z objektivních důvodů zvýšit, a vyřešit tak svoji situaci vlastním přičiněním.

Příspěvek na živobytí

Nárok má rodina, pokud po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje příjem této rodiny částky existenčního minima. Částka je stanovena pro každou osobu individuálně, a to na základě hodnocení její snahy a možností. Měla by dorovnat příjmy do existenčního minima. Pro stanovení živobytí rodiny se jednotlivé částky živobytí sčítají. Částka živobytí se odvíjí od částek životního a existenčního minima.

Doplatek na bydlení

Řeší nedostatek příjmu k uhrazení nákladů na bydlení tam, kde nestačí vlastní příjmy rodiny včetně příspěvku na bydlení ze systému státní sociální podpory. Dávka je poskytována nájemci nebo vlastníku bytu, který má nárok na příspěvek na živobytí a na příspěvek na bydlení. Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávky energií) zůstala osobě či rodině částka živobytí.

Mimořádná okamžitá pomoc

Je poskytnuta rodinám k uhrazení odůvodněných nákladů vznikajících v souvislosti se vzděláním nebo zájmovou činností nezaopatřených dětí.

3.3 Aktivity k podpoře rodiny

K podpoře rodiny ze státní sociální politiky státu také patří poskytované sociální služby a služby péče pro děti.

3.3.1 Sociální služby

Sociální služby jsou zaměřeny na pomoc a podporu jednotlivým členům rodiny nebo rodině jako celku nacházejícím se v nepříznivé sociální situaci za účelem prevence vyloučení. Do této podpory a pomoci pro rodiny můžeme zařadit:

- sociální poradenství (např. manželské a rodinné poradenství)
- služby sociální péče (např. osobní asistence, pečovatelská služba, odlehčovací služby, centra denních služeb)

- služby sociální prevence (raná péče, telefonická krizová pomoc, azylové domy, domy na půl cesty, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi)
- mateřská centra
- preventivní a poradenská činnost v rámci sociálně-právní ochrany dětí
- práce s dětmi vyžadující zvýšenou pozornost v rámci sociálně-právní ochrany dětí
- zřizování zařízení sociálně-právní ochrany dětí

3.3.2 Služby péče pro děti

Do služeb péče pro děti můžeme zařadit mateřské školy, jesle. Vzhledem k tomu, že péče je zde hrazena z rozpočtu zřizovatele (obce), je zcela na něm, jaké stanoví za pobyt dětí poplatky – péče v nich je poskytována za plnou nebo částečnou úhradu klienty. Dále služby na podporu rodiny, volnočasové aktivity pro děti nebo pro rodiny s dětmi, přednášková činnost, poradenství a aktivity k podpoře fungující rodiny.

4 SOCIÁLNÍ PARTNERSTVÍ MUŽE A ŽENY

V české povaze je stále zakořeněno tradiční, po generace neměnné rozdělení rolí, že o malé dítě se doma stará maminka, zatímco tatínek živí rodinu. Ještě před dvaceti lety nebylo normální ani to, aby si otcové sami vyšli s kočárky na procházku. Postupně se ale blýská na rovnoprávnější časy. Dnes se už i u nás objevují muži, kteří se svým dětem věnují „na plný úvazek“

Jak uvádí Vodáková (2003, s.105): *„Muž již není jediným, ba mnohdy ani hlavním živitelem rodiny. Stává se z něho spoluživitel, neboť se o toto své postavení a roli ve většině rodin dělí se svou ženou. Ženin příjem nemívá v českých rodinách charakter doplňkového příjmu, nýbrž je nutnou součástí celkového příjmu rodiny umožňující dosáhnout a udržet průměrnou a pro sociální vrstvu rodiny odpovídající, přijatelnou životní úroveň. Muži tedy ubylo z povinnosti zabezpečit finančně rodinu, neboť tato povinnost spočívá stále častěji a více i na ženách.“*

Ženám by se měla zvýšit šance společensky se uplatnit, mužům by se zase měl více otevřít prostor pro seberealizaci v soukromé sféře. Pro ženu by mělo být normální, aby byla více angažována ve veřejném životě a pro muže by zase mělo být normální, že je pečujícím otcem a citlivým partnerem.

4.1 Otcové na rodičovské dovolené

Muži mohou zůstat doma na mateřské – u tatínků se správně říká rodičovské – dovolené od roku 2001, kdy vstoupila v platnost nová právní úprava. O rodičovský příspěvek už v prvním roce požádalo 2 131 mužů. Za uplynulých sedm let se počet otců pečujících celodenně o dítě více než zdvojnásobil. Rodičovská dovolená může pro otce znamenat nutnost i životní styl. Většímu počtu otců v domácnosti brání zažitá stereotypy, ale i ekonomické podmínky. Muži totiž stále berou více peněz než ženy na obdobných pozicích. V současné době tvoří 1,35 procenta všech osob, které pobírají rodičovský příspěvek. Na rodičovské dovolené jsou spíše starší a vysokoškolsky vzdělaní muži nebo manželé vysokoškolaček.

4.2 Jaké místo má v rodině otec

Někteří otcové se svým dětem věnují, hrají si s nimi, chodí na procházky a někteří otcové se dětem nevěnují a budují kariéru, což nestačí k tomu, aby se mezi ním a jeho dítětem vytvořil vztah založený na důvěře a přátelství.

Jeho pozice vzhledem k dítěti je stejně důležitá jako pozice matky a bylo by dobré, kdyby mu všichni (celá společnost, ale také matka dítěte a on sám) umožnili využívat tyto prostředky, které mu dovolí se takového úkolu ujmout. I když jsou důsledky, které má pro dítě nepřítomnost jednoho z rodičů v rodině, spojeny s mnoha faktory, je vždycky ohrožena budoucí vyrovnanost dítěte. Základy kvalitních vztahů mezi otcem a dítětem se vytvářejí právě v raném dětství. Jeho pozice vzhledem k dítěti je stejně důležitá jako pozice matky.

Z hlediska dalších rysů utvářejících psychiku dítěte plní otec tyto úkoly:

- Pomáhá dítěti otevřít se okolnímu světu.
- Poskytuje mu nové, různorodé a vzrušující podněty a umožňuje mu vnímat svět.
- Zprostředkovává dítěti modelový obraz společnosti, jakýsi ideál a podporu, díky nimž se dítě učí rozhodovat a vymezuje se vůči okolí.
- Působením své autority vytváří v dítěti pocit jistoty, upevňuje jeho náklonnost a umožňuje mu vymezit se vůči okolí bez negativních důsledků.
- Učí dítě chápat rozdíly mezi pohlavími.

Posun v právech, odpovědnosti, pravomocí vnesl do vztahů mužů a žen na základě nové právní úpravy (otcové na rodičovské dovolené) i novou dynamiku v rodinách.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 MATEŘSKÉ CENTRUM

V praktické části mé bakalářské práce uvádím činnost Mateřského centra ve Zlíně - Malenovicích jako nabídky volnočasové aktivity pro ženy na mateřské dovolené. Toto MC jsem si vybrala, protože jeho činnost znám ze své dřívější pracovní pozice a zde jsem také provedla svůj metodologický výzkum. Nejprve uvedu několik informací o vzniku mateřského centra. První mateřské centrum bylo v ČR vybudováno podle německého vzoru a vzniklo v Praze v roce 1992. Některá MC začala fungovat také v rámci církevních organizací. Nyní je už mateřské centrum v každém velkém či menším městě a jejich počet je přibližně dvě sta. Péče o děti je v nich poskytována téměř výlučně na bázi dobrovolnictví jednotlivými matkami, které zde využívají nabídky péče pro vlastní děti. Péče je zde poskytována za symbolický poplatek.

5.1 Mateřské centrum Zlín - Malenovice

Mateřské centrum ve Zlíně – Malenovicích bylo založeno v září 1999 jako organizační složka Statutárního města Zlína. Je to zařízení pro rodiče a děti, prarodiče s dětmi, nastávající maminky, kojence, batolata a mladší školní věk a také pro ostatní veřejnost. Mateřské centrum (MC) je instituce pro maminky nebo tatínky na mateřské dovolené nebo v domácnosti. Rodiče zde mohou trávit společné chvíle s dítětem smysluplnou činností. MC umožňuje maminkám vyjít z dočasné izolace, poskytuje jim společenství, solidaritu, je otevřené všem generacím, posiluje sebevědomí. Má neformální charakter a pomáhá také nalézt nové přátele. Všichni kdo navštíví MC zde najde prostor pro relaxaci, hry, děti zde mají kontakty s vrstevníky, neméně důležitá je i výměna zkušeností maminek a také možnost vzdělávání dospělých. Rodiče zde také mohou najít řešení svých momentálních problémů. Od 1.4.2009 je zde denní vstupné 55 Kč. Pro návštěvníky a děti je zde možnost stravování. MC je vybaveno pro hry dětí, výtvarný materiál a pomůcky, tělocvična s rehabilitačními míčky, vybavená zahrada pro děti a pod.

Mateřské centrum pořádá pro společný volný čas rodičů (prarodičů) tyto pravidelné aktivity:

- Tvořivá středa odpoledne pro rodiče a děti – na aktuální téma tvoření z různých druhů materiálů
- Kolo mlýnský – tancování a zpívání při klavíru

- Maňáskové divadélko pro nejmenší děti
- Angličtina pro maminky
- Cvičení maminek
- Pravidelné setkání maminek s dvojčátky

Dále MC pořádá tyto akce:

- Zahradní slavnosti (opékání špekáčků), týden zdraví (besedy a ochutnávky dětské stravy), bazárky dětského oblečení, fotografování dětí, čarodějné odpoledne, lampiónový průvod (podzimní slavnost, výroba vlastních lampiónů), mikulášská nadílka pro děti, vánoční besídka, karnevalové odpoledne, oslava Dne dětí.

Pro všechny rodiče a prarodiče dále nabízí neformální setkávání v MC – rodiny (rodiče, prarodiče a děti), kamarádky atd. Dále možnost se účastnit všech pravidelných akcí, kurzů, besed a přednášek. Tvořivě se podílet na vytváření programu MC. V rámci odborného poradenství podle individuálních potřeb doporučí kontakty.

Uvádím další organizace ve Zlíně pro volnočasové aktivity matek na mateřské dovolené:

Centrum pro rodinu a sociální péči ve Zlíně

Nabízí poradenské služby pro rodiny a děti : psychologickou, sociálně-právní a poradna přirozeného plánování rodičovství. Nabízí kluby a kroužky pro děti a rodiče.

DOMINO cz., o.s. – středisko Rodinná a mateřská centra

Nabízí síť mateřských center v 5 městech včetně Zlína, dále nabízí poradenství, zájmové kroužky a jiné aktivity.

6 VÝZKUM

Svůj výzkum jsem si připravila v uvedeném Mateřském centru ve Zlíně – Malenovicích, kde jsem oslovila matky na mateřské dovolené.

6.1 Cíle výzkumu

Cílem mého výzkumu bylo zjistit, zda-li ženy dávají přednost mateřství před kariérou

a jaká je sociální opora u ženy na mateřské dovolené. Má práce má přispět k tomu, aby ženám na mateřské dovolené byla poskytována účinná sociální opora. Hledala jsem odpovědi na dvě otázky:

- Dávají mladé ženy přednost kariéře před mateřstvím?
- Co považujete matka na mateřské dovolené za kvalitní sociální oporu?

6.2 Výzkumné metody

Pro svůj výzkum jsem zvolila smíšený druh výzkumu, a to kombinace kvantitativního a kvalitativního. Pro první kvantitativní metodu jsem zvolila dotazník, kde byly alternativy odpovědí.

Pro druhou kvalitativní metodu jsem použila metodu rozhovorů s polostrukturovanými otázkami se dvěma ženami na mateřské dovolené. V této druhé kvalitativní metodě matky na mateřské dovolené již specifikovaly blíže co považují ony za kvalitativní sociální oporu a v čem vidí sociální oporu jako nedostačující a zda-li dávají mladé ženy přednost kariéře před mateřstvím.

6.3 Výzkumný soubor

Klientky pro dotazníkovou metodu byly vybrány z matek, které pravidelně docházejí do Mateřského centra ve Zlíně a byly tak laskavé a ochotné mi odpovědět na můj dotazník. Matky jsem oslovovala osobně a dotazník vyplňovaly v písemné formě během aktivity svých dětí.

Pro kvalitativní část výzkumu jsem vybrala dvě klientky na základě záměrného kvalifikovaného výběru, a to již z matek, které mi odpověděly i na dotazník. Tím jsem chtěla metodou rozhovorů s polostrukturovanými otázkami získat více dat ke kvalitativní analýze

a také blíže zmapovat, jak se vidí žena jako matka na mateřské dovolené. Rozhovor probíhal s oběma matkami v době, kdy jejich děti byly plně zaměstnány aktivitami a matky si mohly vzájemně děti pohlídat. Rozhovory byly nahrávány na diktafon a přepsány.

6.4 Zpracování výsledků výzkumu

6.4.1 Zpracování výsledků dotazníků

Pro dotazníkovou metodu jsem oslovila 12 žen na mateřské dovolené, vzhledem k tomu, že jsem je oslovovala osobně, návratnost dotazníků byla 100%. Vyplněné dotazníky jsem měla od všech 12 žen během týdne.

Číselné výsledky dotazníků jsou uvedeny v tabulce a zpracovány pro každou odpověď zvlášť. Každá tabulka je uvedena příslušnou otázkou z dotazníku.

Tab.1 **1. Kolik je Vám let?**

do 24 let	2 respondentky
25 – 30 let	6 respondentek
31 – 35 let	3 respondenky
36 let a více	1 respondentka

Jak vyplývá z odpovědí, nejvíce matek je ve věku mezi 25 – 30 lety, což tvoří 50% dotazovaných. Mezi věkem 31 – 35 let jsou 3 matky, do 24 let jsou 2 matky a pouze 1 matka má více jak 36 let.

Tab.2 **2. Počet dětí v rodině?**

jedno dítě	5
dvě děti	6
tři děti	1
čtyři děti a více	0

Polovina dotázaných matek má dvě děti, což je opět poloviční část dotazovaných. Čtyři děti a více neuvedla v dotazníku žádná z oslovených matek.

Tab.3 **3. Mateřství je u Vás spojeno**

s radostí	6
se starostí	2
s odpovědností	4
nevím	0

Z výsledků odpovědí vyplývá, že většina matek má mateřství spojeno s radostí, třetina žen má mateřství spojeno s odpovědností a 2 matky mají mateřství spojeno se starostí.

Tab.4 **4. Myslíte si, že se dá skloubit mateřství s kariérou (např. pracovat na zkrácený úvazek apod.) ?**

ano	2
ne	7
nevím	3

Nadpoloviční většina matek je toho názoru, že se nedá skloubit péče o dítě a zároveň si budovat svou kariéru. Tato otázka byla otevřená a z názorů matek, vyplynulo, že při skloubení mateřství a kariéry je určitě potřeba velké podpory partnera nebo rodinných příslušníků.

Tab.5 **5. Po mateřské dovolené se chcete vrátit hned do práce?**

ano	8
ne	3
nevím	1

Tato otázka byla otevřená a 8 matek uvedlo, že by se rády vrátily do práce což je 67% (absolutní většina matek). Pouze jedna matka uvedla, že ještě neví, zda po mateřské dovolené se vrátí zpět do práce. Uvedla do dotazníku, že by se ráda ještě věnovala rodině.

Tab.6 **6. Využíváte při péči o dítě také institucionální služby (školku, jesle)?**

ano	3
ne	5
občas	4

Z dotazovaných matek na mateřské dovolené pouze tři využívají, jak uvedly v dotazníku školku, 42% - 5matek nevyužívá žádné institucionální služby.

Tab.7 **7. Myslíte si, že role matky je dostatečně společensky hodnocená?**

ano	0
ne	11
nevím	1

Z odpovědí matek jasně vyplývá, že role matky není dostatečně společensky hodnocená, uvedlo 11 matek což je 92% dotázaných z celkového počtu. Všechny matky se při vyplňování dotazníku shodly, že být na mateřské dovolené je neustálý opakující se kolotoč činností a často flustrovány pocitem, že nikdy nemají hotovo.

Tab.8 **8. Využíváte i jiné sociální služby mimo mateřského centra? Pokud ano, jaké?**

ano	2
ne	10

Dvě matky uvedly, že využívají i jiné sociální služby a uvedly manželské a rodinné poradenství. 10 matek z dotázaných, což je 83% nevyužívá jiné sociální služby.

Tab.9 **9. Hodnotíte MD jako zátěžovou situaci? Pokud ano, uveďte proč?**

ano	7
ne	0
občas	5

7 matek uvedlo, že MD hodnotí jako zátěžovou situaci a tvoří nadpoloviční většinu dotázaných. Matky uváděly nejčastěji nedostatek spánku, stereotyp, málo času na své koníčky a záliby, některé uváděly chybějící emocionální podporu a také finanční zátěž.

Tab.10 **10. Pokud potřebujete pomoc nebo radu, jdete za:**

manželem	5
rodiči	3
kamarádkou	1
jiné	3

S manželem řeší své rodinné problémy a životní situace 42% žen, což je 5 žen z dotázaných. U rodičů a jiných (lékařkou, manželské a rodinné poradenství – uvedeno v dotazníku) hledá pomoc a radu celkem 6 matek, tj. 50%. Za kamarádkou uvedla pouze 1 matka.

Tab.11 **11. Jak trávíte svůj volný čas?**

čtením, poslechem hudby	6
návštěvou divadla, kina apod.	2
sportovní aktivitou	3
Jinak	1

Četbu a poslech hudby uvedlo 6 matek, tj. polovina dotázaných – 50%. Matky uváděly, že hudbu mohou poslouchat i při běžné domácí činnosti. Návštěvu divadla nebo kina uvedly 2 matky s tím, že rodiče jim pohlídají děti, ale toto není tak časté. Do sportovní aktivity zapojují i své děti a uvedly to 3 matky.

Tab.12 12. Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání ?

	do 24 let	25 – 30 let	31 – 35 let	36 let a více
základní vzdělání				
vyučena			2	
ÚS (úplné střední)	2	4		1
vyšší odborné		1		
VŠ (vysokoškolské)		1	1	

Na závěr uvádím přehled nejvyššího dosaženého vzdělání oslovených matek, které vyplňovaly můj dotazník. Z výsledků odpovědí vyplývá, že ÚS vzdělání má 7 matek, tj. 58%. Dvě matky mají VŠ vzdělání ve věkové kategorii 25 – 30 a 31 – 35 let.

6.4.2 Zpracování výsledků rozhovorů s polostrukturovanými otázkami

Pro část kvalitativního výzkumu byly záměrně vybrány dvě ženy, které se zúčastnily i první metody výzkumu.

Rozhovory se dvěma ženami na mateřské dovolené slouží především k podrobnějšímu zjištění názorů matek na možnosti skloubení mateřství a kariéry a dále co považují za kvalitní sociální oporu a v čem je nedostačující a dávají-li mladé ženy přednost kariéře před mateřstvím. Zpracování rozhovorů s polostrukturovanými otázkami je provedeno formou základní analýzy dat. Na závěr jsem shrnula a zhodnotila odpovědi matek.

Alena : 27 let, vdaná, dvě děti – dvojčata 2 roky

Jitka : 32 let, vdaná, 1 dítě - 3,5 roku

1. Jak vidíte své mateřství?

Alena: „Na své mateřství jsem se velmi těšila, i když mě zaskočilo, že čekáme dvojčátka, je to pro mě velký záběr, snažím se jim plně věnovat, ale někdy opravdu nestíhám. Jinak ale musím říct, že se snažím být odpovědnou matkou, snad i jsem.“

Jitka: „Mateřství si vychutnávám, mám velkou podporu v manželovi a rodičích, ale zároveň v tom vidím velkou zodpovědnost za dítě a hlavně starost, abych všechno zorganizovala v domácnosti a vše zvládla. Bohužel na mé aktivity jako před mateřstvím mi nezbyvá čas.“

2. Myslíte si, že se dá skloubit mateřství s kariérou (např. pracovat na zkrácený

úvazek)?

Alena: „Nemyslím si, že se dá skloubit mateřství a kariéra. Mateřství a všechno kolem sice zvládám, ale ještě to skloubit s kariérou ...to už bych nezvládla. Domácnost a děti to je pro mě nyní prvořadá věc. Chci se dětem věnovat, dokud to půjde a finančně to budeme zvládat. Před mateřskou jsem studovala a poté jsem měla i dobrou práci, ale nějak jsem si uvědomila, že už je čas mít i děti, no že budu mít zrovna dvě najednou, by mě nenapadlo.“

Jitka: „No skloubit se to dá, ale já zatím o ničem takovém neuvažuji, i když jsem měla možnost se vrátit na svou pracovní pozici, nějak jsem si uvědomila, že v mém věku je dítě přednější.“

3. Myslíte si, že role matky je dostatečně společensky hodnocená?

Alena: „To si vůbec nemyslím, praní, vaření, uklízení, teď do toho děti.....často jsem nevyspaná, unavená a někdy slyším, že jsem na mateřské, takže je to pohoda. No co na to mám říct.....snad jen, že větší ocenění práce jako matky bych uvítala.“

Jitka: „Společnost nehodnotí vůbec ženu jako matku. Stále vidí ženu jako pracující než ženu jako matku. V práci jsou upřednostňovány především bezdětné ženy než matky s malými dětmi, proto také jsem nejdříve se snažila o určité pracovní postavení a poté založit rodinu.“

4. Hodnotíme MD jako zátěžovou situaci? Pokud ano, uveďte proč?

Alena: „V předešlém dotazníku jsem uvedla, že ano. V čem je zátěžová? Obě děti nakrmit, přebalit...uvařit, vyprat, vyžehlit a takhle bych mohla pokračovat pořád dokola. U dvou dětí se pořádně nevyspím, jsem unavená a utahaná. Nevládám mít doma pořádek, jak bych chtěla. Navíc je to stereotyp a pořád dokola. Bez pomoci rodičů těžko zvládala bych všechno.“

Jitka: „Občas je to pro mě zátěž, ale snažím se mateřství si užívat....pokud už nevládám a potřebuji pomoc, tak jsou tady rodiče a manžel.....najít si chvíli času pro sebe, ale bývá občas problém, manžel je dost pracovně vytížený, takže velkou pomocí pro mě je pohlídání malého maminkou.“

5. Pokud potřebujete pomoc nebo radu, za kým jdete?

Alena: „Pro radu a pomoc jdu za mamkou, potom je tu také můj muž, se kterým řeším hlavně finance, chod domácnosti a výchovu dětí. Největší pomoc je pro mě pohlídání dětí.“

Jitka: „Především jdu za manželem, mám také spolehlivou kamarádku a s ní řeším hodně věcí, máme stejně staré děti. Největší pomoc je pro mě hlídání dítěte.“

6. Jak hodnotíte situaci dnešních mladých žen ? Myslíte si, že dávají přednost kariéře před mateřstvím?

Alena: „Myslím si, že mé vrstevnice spíše upřednostňují kariéru před mateřstvím, je to dáno i tím, že je uspěchaná doba, větší nároky jsou kladeny na vzdělání a na pracovní prestiž. Za doby mé mamky se spíše ženy dříve vdávaly a měly děti, ale potom také rychle se vracely zpět do práce.“

Jitka: „Určitě ano, nejprve se snaží o získání vhodného zaměstnání a vytvoření dobré pracovní pozice a poté řeší mateřství. Já jsem toho příkladem....“

6.4.3 Zhodnocení výsledků výzkumu

I když můj výzkumný soubor je pouze na malé části respondentek, tj. 12 žen, určitě jejich názory, potřeby a pocity se dají zobecnit na každou matku na mateřské dovolené.

Největší procento dotazovaných žen byla ve věku mezi 25 -30 lety, což tvořilo 50% dotazovaných. V průměru vychází 2 děti v rodině. Mateřství jak vyplývá z reakcí žen je nejvíce spojeno s radostí, ale i s odpovědností za malého človíčka. Ženy se musí vyrovnávat s každodenní rutinou, neustále se opakujícími činnostmi v domácnosti a péčí o potomka. Po mateřské dovolené se chce vrátit 8 matek, tj. 67% z dotázaných, do práce, některé uváděly z finančních důvodů, jiné protože se chtějí uplatnit na lepší pracovní pozici a využít svého vzdělání. Skloubení mateřství a kariéry z názorů žen je možná pouze za podpory a pomoci partnera, rodičů či jiných rodinných příslušníků.

Většina mladých žen dává přednost kariéře před mateřstvím, což je dáno i snahou žen po společenském uplatnění.

Z odpovědí žen vyplývá, že ženy na mateřské dovolené považují za sociální oporu zejména ocenění své práce, hlídání dětí, praktickou pomoc a radu, dále i emocionální podporu a možnost relaxace.

ZÁVĚR

Účelem této práce bylo zjistit, zda se dá skloubit mateřství a kariéra a pokud vůbec o něčem takovém dotazované ženy uvažují či po tom touží, jestli si připadají nedocenené a další otázky související s mateřstvím. Předpokládala jsem, že se většina žen na mateřství těší, což se mi samozřejmě také potvrdilo. Nicméně je pravdou, že se plánované rodičovství odsouvá do pozdějších let než tomu bylo dříve. Na prvním místě je vybudování pevného zázemí pro dítě a s tím spojeno budování kariéry. V okamžiku, kdy ale dítě přijde na svět, se žena stává matkou a kariéra ustupuje do pozadí, s čímž souhlasila většina respondentek.

Co tedy ženy v dnešní době upřednostňují nelze jednoznačně definovat. Záleží na každé ženě individuálně. Z dotazníku ale lze alespoň z části zobecnit názor, že přednostní u mladých žen je kariéra a mateřství zastává až druhé místo.

Dítěti je pár týdnů, měsíců či let. Právě se o něm rozhoduje. Vyкроčí do života silné, přestočí neúspěchy, dokáže navázat vztahy? Bude šťastné? K tomu ale dítě v raném věku potřebuje neomezenou náruč lásky. Od narození potřebuje hlazení a laskání. Do tří let získává ze vztahu k matce základní pocit jistoty, učí se přijímat a projevovat lásku. Malé dítě potřebuje být s matkou skoro neustále. Mateřkost je jeden z projevů ženskosti.

Já osobně zastávám názor, že by se nemělo upouštět od tradičního způsobu výchovy dítěte, kdy matka věnuje celý svůj čas péči o svého potomka. Toto je v dnešní uspěchané době velmi často opomíjeno a mnoho žen s přibývajícím věkem řeší potíže, zda je vůbec schopna otěhotnět, protože ve věku pro ně nejpříznivějším daly přednost kariéře, která je velmi pomíjivá.

Pediatr Josef Švejcar říká: *„Žena je fyziologicky nepoměrně složitější než muž. Příroda ji tak nevybavila proto, aby se v potu tváře snažila muži vyrovnat. Je dokonalejší prostě proto, že je zárukou přežití lidského rodu, muž ji k tomu jen poskytuje servis. Pokud žena touto dokonalostí plýtvá v boji o pomyslnou rovnoprávnost, je to škoda – pro ni, pro muže, pro celý lidský rod.“*

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- [1] BUCHTOVÁ, Božena et al. *Nezaměstnanost, psychologický a sociální problém*. 1. vyd. Praha. Grada Publishing, 2002. 240 s. ISBN 80-247-9006-8
- [2] HAIŠOVÁ, Marie. *Quo vadis femina?* 1. vyd. Gimli nakladatelství, 2007. 277 s. ISBN 978-80-903966-0-9
- [3] HAŠKOVÁ, Hana et al. *Podmínky harmonizace práce a rodiny v České republice*. Sociologický ústav AV ČR, 2002. 115 s. ISBN 80-7330-026-5
- [4] HÜBSOVÁ, Jana. *Maminkou spokojeně a bez stresu*. 1. vyd. Praha. Portál, 2003. 228 s. ISBN 80-7178-679-9
- [5] MAREŠ, Jan et al. *Sociální opora u dětí a dospívajících II*. Hradec Králové: Nukleus, 2002. ISBN 80-7178-246
- [6] MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. 250 s. ISBN 80-86429-05-9
- [7] KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Pozitivní psychologie*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. 200 s. ISBN 80-7178-835-X
- [8] KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Moderátor zvládnutí zátěže typu sociální opory*. 1. vyd. Praha: Československá psychologie, 1999. ISBN 80-6571-735-X
- [9] VODÁKOVÁ, Alena., VODÁKOVÁ, Olga. *Rod ženský*. 1. vyd. Praha: Sociologické Nakladatelství, 2003. 356 s. ISBN 80-86429-18-0

Internetové zdroje:

- [10] http://www.mpsv.cz/files/clanky/6099/PSP_01_09.pdf 25.4.2009
- [11] <http://studie.soc.cas.cz/index.php3?lang=cze&shw=18527> 4.2009
- [12] <http://www.babyweb.cz/Clanky/a95-Kariera-nebo-materstvi.aspx>, 7.5.2009
- [13] <http://www.mcmzlin.com/onas.php> 7.5.2009

[14] <http://www.veciverejne.cz/init/homepage>7.5.2009

[15] <http://www.rodina.cz/clanek4071.htm> 4.5.2009

Zákony:

[16] Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

[17] Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

[18] Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

[19] Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

apod. a podobně

atd. a tak dále

MC Mateřské centrum

MD Mateřská dovolená

PPM Peněžítá pomoc v mateřství

Tab. Tabulka

Vyd. Vydání

SEZNAM TABULEK

Tab. 1	Počet let respondentek.....	31
Tab. 2	Počet dětí v rodině.....	31
Tab. 3	Mateřství matky.....	32
Tab. 4	Skloubení mateřství s kariérou.....	32
Tab. 5	Po mateřské dovolené - návrat do práce.....	32
Tab. 6	Využívání institucionálních služeb.....	33
Tab. 7	Mateřství – společensky hodnoceno.....	33
Tab. 8	Sociální služby.....	33
Tab. 9	Mateřská dovolená jako zátěžová situace.....	34
Tab.10	Pomoc a rada.....	34
Tab.11	Trávení volného času.....	34
Tab.12	Nejvyšší dosažené vzdělání.....	35

SEZNAM PŘÍLOH

PI	Dotazník odpovědí
PII	Dotazník volných odpovědí
PIII	Definice základních pojmů

PŘÍLOHA P I : DOTAZNÍK ODPOVĚDÍ

Pro vypracování mé bakalářské práce Vás prosím o vyplnění dotazníku.

1. Kolik je Vám let?

do 24 let	25 – 30 let	31 – 35 let	36 let a více

2. Počet dětí v rodině?

jedno dítě	dvě děti	tři děti	čtyři děti a více

3. Mateřství je u Vás spojeno

s radostí	se starostí	s odpovědností	nevím

4. Myslíte si, že se dá skloubit mateřství s kariérou (např. pracovat na zkrácený úvazek apod.)?

ano	ne	nevím

Váš názor:.....

5. Po mateřské dovolené se chcete vrátit hned do práce?

ano	ne	nevím

Možnost doplnit:.....

6. Využíváte při péči o dítě také institucionální služby (např. školku, jesle)?

ano	ne	občas

7. Myslíte si, že role matky je dostatečně společensky hodnocená?

ano	ne	nevím

Váš názor:.....

8. Využíváte i jiné sociální služby mimo mateřského centra? Pokud ano, jaké?

ano	ne

.....

9. Hodnotíte MD jako zátěžovou situaci? Pokud ano, uveďte proč?

ano	ne	občas

.....

10. Pokud potřebujete pomoc nebo radu, jdete za:

manželem	rodiči	kamarádkou	jiné

.....

11. Jak trávíte svůj volný čas?

četbou, poslechem hudby	návštěvou divadla, kina apod.	sportovní aktivi- tou	jinak

Můžete doplnit.....

12. Nejvyšší dosažené vzdělání

	do 24 let	25 – 30 let	31 – 35 let	36 let a více
základní vzdělání				
vyučena				
ÚS (úplné střední)				
vyšší odborné				
VŠ (vysokoškolské)				

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku a Vaši ochotu!

PŘÍLOHA P II : DOTAZNÍK VOLNÝCH ODPOVĚDÍ

- 1. Jak vidíte své mateřství?**
- 2. Myslíte si, že se dá skloubit mateřství s kariérou (např. pracovat na zkrácený úvazek)?**
- 3. Myslíte si, že role matky je dostatečně společensky hodnocená?**
- 4. Hodnotíme MD jako zátěžovou situaci? Pokud ano, uveďte proč?**
- 5. Pokud potřebujete pomoc nebo radu, za kým jdete?**
- 6. Jak hodnotíte situaci dnešních mladých žen ? Myslíte si, že dávají přednost kariéře před mateřstvím?**

Příloha P III : DEFINICE ZÁKLADNÍCH POJMŮ

- 1. Celková vnímaná sociální opora** – přesvědčení dané osoby o tom, jaká je kvalita celého souboru sociálních vztahů, které jsou jí k dispozici
- 2. Kariéra ženy (career women)** – životní dráha ženy
- 3. Mateřská dovolená (maternity leave)** – omluvené pracovní volno bez nároku na náhradu mzdy, které náleží ženě v souvislosti s pokročilým těhotenstvím, porodem a péčí o dítě
- 4. Sociální opora (social support)** – pomoc, která je poskytována druhými lidmi člověku, který se nachází v zátěžové situaci
- 5. Sociální integrace (social integration)** – sociální začlenění člověka do sociální struktury
- 6. Sociální síť** – sociální vazby mezi lidmi
- 7. Vnímaná sociální opora (perceived social support)** – lidé jsou ochotni poskytnout pomoc, kdyby to člověk potřeboval
- 8. Zvládání zátěže** – vědomé adaptování se na stresor